

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.09.2018, sen. zn. 29 ICdo 93/2016, ECLI:CZ:NS:2018:29.ICDO.93.2016.1

Číslo: 104/2019

Právní věta: To, že rozhodčí soud skutečnost uplatněnou dlužníkem v rozhodčím řízení předcházejícím vydání pravomocného rozhodčího nálezu chybně vyhodnotil jako nepodstatnou v rovině právní nebo skutkové, včetně toho, že se mýlil v obsahu skutkových tvrzení, která dlužník tímto způsobem uplatnil, nezakládá právo insolvenčního správce nebo právo věřitele uplatnit stejnou skutečnost jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodčím nálezem; ve smyslu ustanovení § 199 odst. 2 a § 200 odst. 6 insolvenčního zákona jde stále o skutečnost, kterou dlužník uplatnil v rozhodčím řízení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.09.2018

Spisová značka: 29 ICdo 93/2016

Číslo rozhodnutí: 104

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Incidenční spory, Insolvenční řízení, Rozhodčí řízení

Předpisy: § 199 odst. 2 IZ

§ 200 odst. 6 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 12. 12. 2014, č. j. 199 ICm 2967/2014-54, Městský soud v Praze (dále též jen „insolvenční soud“):

[1] Zamítl žalobu, kterou se žalobce (J. T.) domáhal vůči žalovanému (S. a. s.) určení, že pohledávky žalovaného ve výši 5 856 187,43 Kč, 2 275 345,40 Kč a 300 510 Kč (celkem ve výši 8 432 042,83 Kč) přihlášené žalovaným do insolvenčního řízení vedeného u insolvenčního soudu na majetek dlužníka (P. l. s. r. o.) pod sp. zn. MSPH 99 INS 17728/2013, nejsou po právu (bod I. výroku).

[2] Uložil žalobci zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozsudku částku 16 456 Kč (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud vyšel z toho, že:

[1] Dlužník (jako objednatel) uzavřel se žalovaným (jako zhotovitelem) dne 13. 8. 2003 smlouvu o dílo, kterou se žalovaný zavázal provést pro dlužníka dílo (fasádu Bytového areálu N. H.) a dlužník se zavázal zaplatit cenu díla ve výši 55 694 837 Kč, zvýšenou posléze (po uzavření 6 dodatků) na částku 69 434 088 Kč (dále jen „smlouva o dílo“).

[2] Podle smlouvy o dílo (ve znění dodatku č. 6) dílo mělo být dokončeno do 31. 5. 2005 a dohodnut byl i způsob předání díla. Pro případ sporů vzešlých ze smlouvy o dílo se pak smluvní strany dohodly, že tyto spory bude řešit Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „rozhodčí soud“), s tím, že jakékoliv rozhodnutí rozhodčího soudu bude konečné a závazné.

[3] Podle rozhodčího nálezu rozhodčího soudu ze dne 7. 11. 2008, sp. zn. Rsp 575/08 (dále jen „rozhodčí náleze ze 7. 11. 2008“), se žalovaná domáhala u rozhodčího soudu vůči dlužníku zaplacení poloviny zádržného podle smlouvy o dílo ve výši 4 554 874,76 Kč a dlužník se bránil námitkou, že dílo nebylo řádně dokončeno (vyskytuje se na něm vada - lupání fasády) a že dosud nebyl podepsán předávací protokol.

[4] Rozhodčím nálezem ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. Rsp 1279/08 (dále jen „rozhodčí náleze ze 17. 6. 2009“), rozhodl rozhodčí soud o požadavku dlužníka, aby mu žalovaný zaplatil částku 3 471 704,40 Kč jako smluvní pokutu za nedodržení termínu předání díla podle smlouvy o dílo, s tím, že v době, kdy mělo dojít k předání díla, mělo dílo vady (lupání fasády), takže nebylo předáno ve sjednaném termínu. Dlužníku bylo přiznáno právo na zaplacení smluvní pokuty, kterou rozhodčí soud moderoval na částku 1 milion Kč (a ve zbytku dlužníkovu žalobu zamítl).

[5] Rozsudkem ze dne 29. 10. 2009, č. j. 26 Cm 178/2008-340, zrušil Městský soud v Praze rozhodčí náleze ze 7. 11. 2008.

[6] Rozsudkem ze dne 11. 4. 2011, č. j. 33 Cm 142/2009-94, zrušil Městský soud v Praze rozhodčí náleze ze 17. 6. 2009.

[7] Podle rozhodčího nálezu rozhodčího soudu ze dne 25. 3. 2013, sp. zn. Rsp 9575/08/91279/08 (dále též jen „rozhodčí náleze z 25. 3. 2013“), byl předmětem rozhodčího řízení (jež je pokračováním výše označených rozhodčích řízení) požadavek žalovaného, aby mu dlužník doplatil cenu díla ve výši 6 943 408,60 Kč s příslušenstvím, jakož i požadavek dlužníka, aby mu žalovaný zaplatil částku 2 471 704,40 Kč jako smluvní pokutu za nedodržení termínu předání díla podle smlouvy o dílo.

[8] Podáním datovaným 15. 11. 2012 se dlužník bránil v rozhodčím řízení opět námitkou, že ve stanoveném termínu nebylo dílo dokončeno bez vad (jež spočívaly v lupání fasády a v zatékání do bytů a do fasády) a že nedošlo k předání díla (např. nebyl podepsán předávací protokol).

[9] Podáním datovaným 28. 2. 2013 dlužník v rozhodčím řízení doplnil, že případné odstoupení od smlouvy o dílo žalovaným je neplatné, jelikož k odstoupení nebyl důvod. Pro případ, že by rozhodčí soud shledal odstoupení důvodným, však dlužník namítl, že v rámci nároku na vydání bezdůvodného obohacení by žalovaná neměla nárok na úhradu celé ceny díla, ale pouze na část ceny díla po odečtení nároku na slevu.

[10] Rozhodčím nálezem z 25. 3. 2013 byly žalovanému přiznány nároky, které posléze přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka.

[11] Usnesením ze dne 8. 8. 2013, č. j. MSPH 99 INS 17728/2013-A-12, zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka a prohlásil konkurs na jeho majetek.

[12] Podáním z 2. 7. 2013, doplněným podáním z 22. 8. 2013, přihlásil žalovaný do insolvenčního

řízení vedeného na majetek dlužníka 3 pohledávky v celkové výši 8 432 042,83 Kč, a to:

a/ pohledávku ve výši 5 856 187,43 Kč (počítáno i s příslušenstvím), z titulu nároku vyplývajícího z odstoupení od smlouvy o dílo,

b/ pohledávku ve výši 1 181 425,64 Kč s příslušenstvím, z titulu nároku vyplývajícího z odstoupení od smlouvy o dílo,

c/ pohledávku ve výši 300 510 Kč, z titulu náhrady nákladů řízení (poplatku a doplatku) v rozhodčím řízení.

Všechny tyto pohledávky přihlásil žalovaný jako vykonatelné podle rozhodčího nálezu z 25. 3. 2013.

[13] Žalobce (jako věřitel č. 3) popřel pohledávky žalovaného (přezkoumané na přezkumném jednání, jež se konalo 27. 8. 2014) co do pravosti podáním z 10. 10. 2013.

3. Na výše uvedeném základě insolvenční soud - odkazuje na ustanovení § 28 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ“), na ustanovení § 159a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), a na ustanovení § 200 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) - dospěl k následujícím závěrům:

4. Předmětem řízení v této věci není přezkum pravomocného rozhodčího nálezu z 25. 3. 2013, jímž je soud ve smyslu ustanovení § 159a o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 28 odst. 2 ZRŘ vázán. To ostatně (ohledně stejného rozhodčího nálezu, byť v jiném incidenčním řízení) potvrdil i Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 1. 10. 2014, č. j. „103 VSPH 240/2014-68“ (správně 199 ICm 3660/2013, 103 VSPH 240/2014-68 (MSPH 99 INS 17728/2013), uváděje:

„Zbývá ovšem dodat, že popření přihlášené pohledávky by obstálo již samo o sobě, i kdyby neměly platit správné závěry soudu prvního stupně na téma vázanosti pravomocným rozhodčím nálezem ze dne 25. 3. 2013, sp. zn. Rsp 9575/08/91279/08“.

V onom incidenčním řízení žalobce naopak hájil závěry rozhodčího nálezu z 25. 3. 2013 ohledně smluvní pokuty přiznané dlužníku a poukazoval na správnost a závaznost rozhodčího nálezu.

5. Insolvenční soud se následně zabýval tím, zda žalovaný argumentoval v popěrném úkonu jinými skutečnostmi, než které uplatnil dlužník v rozhodčím řízení, přičemž dospěl k závěru, že námitky dlužníka i žalobce, který je jednatelem dlužníka, se shodují. Jejich obrana proti pohledávce žalovaného spočívá v tom, že žalovaný dílo včas a řádně nedokončil a nepředal. V rozhodčím řízení dlužník rovněž namítal, že při zkoumání nároku na vydání bezdůvodného obohacení měla být zkoumána cena díla (co žalovaná ušetřila nikoli bezvadným provedením díla). Tvrzení žalobce, že (potud) jde o novou skutečnost, je tedy liché; navíc bylo uplatněno až podáním z 10. 12. 2014, ačkoli dle ustanovení § 200 odst. 2 insolvenčního zákona nelze po přezkoumání přihlášené pohledávky měnit (a tedy ani doplňovat) důvod popření.

6. Jinými slovy řečeno, popěrný úkon žalobce spočíval pouze v tom, že se mu nelíbilo, jaké skutečnosti byly podle rozhodčího soudu důležité pro posouzení věci, jak byly provedeny a zhodnoceny důkazy před rozhodčím soudem a jaký skutkový a právní závěr rozhodčí soud učinil. Takové skutečnosti však ve smyslu ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona nemohou být důvodem popření vykonatelné pohledávky, neboť pokud žalobce požaduje, aby insolvenční soud jinak právně hodnotil skutečnosti uplatněné před vydáním rozhodčího nálezu z 25. 3. 2013. Srov. např. „rozsudek“ Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013, „sp. zn.“ [29 ICdo 7/2013](#); správně jde o usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. [29 ICdo 7/2013](#), uveřejněné pod č. 106/2013 Sb. rozh. obč. (dále jen „R

106/2013“) [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu]. Z R 106/2013 cituje insolvenční soud tuto pasáž:

„Zde je však na místě zdůraznit, že jakékoliv (byť kusé, málo srozumitelné nebo hrubě nepřesné právní posouzení věci příslušným orgánem) právní posouzení vždy vylučuje možnost popření takové pohledávky pro právní posouzení jiné“.

7. K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 19. 5. 2016, č. j. 199 ICm 2967/2014, 102 VSPH 81/2015-86 (MSPH 99 INS 17728/2013):

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok).

[2] Uložil žalobci zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení do 3 dnů od právní moci rozsudku částku 8.228 Kč (bod II. výroku).

8. Odvolací soud vyšel dále z toho, že:

[1] V rozsudku ze dne 20. 5. 2015, č. j. 4 Cm 68/2013-119, jenž nabyl právní moci dne 3. 7. 2015 a stal se vykonatelným dne 8. 7. 2015, jímž Městský soud v Praze zamítl návrh na zrušení rozhodčího nálezu z 25. 3. 2013 a na odklad jeho vykonatelnosti, se uvádí, že:

- Rozhodčí soud se sice nezabýval tím, zda dílo trpí vadou, avšak objasnil, proč toto zjištění nepovažuje za podstatné skutkové zjištění, když uvedl, že nebylo prokázáno, že by dlužník přes výzvy poskytl žalovanému součinnost k odstranění vad, a proto posoudil odstoupení žalovaného od smlouvy o dílo jako oprávněné.

- Pokud rozhodčí soud nepřihlédl k důkazům označeným dlužníkem ohledně vad díla, učinil tak veden svým právním posouzením, což odůvodnil sice stručně, ale dostatečně.

- Posoudil-li rozhodčí soud odstoupení od smlouvy o dílo jako platné, pak odpadla potřeba učinit závěr o skutkovém stavu, jde-li o posouzení vad díla.

- Rozhodčí soud dospěl k závěru, že dílo bylo provedeno celé, takže zhotovitel (žalovaný) neušetřil ničeho.

[2] Dlužník již v průběhu rozhodčího řízení argumentoval tím, že žalovaný nemá nárok na úhradu celé ceny díla, ale pouze části ceny ve smyslu ustanovení § 548 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), tj. ceny snížené o část, jež by odpovídala nároku na slevu, přičemž při určení výše nároku na slevu vyšel ze závěrů znaleckého posudku ze dne 28. 3. 2009 (dál jen „znalecký posudek“) a slevu vyčíslil částkou 7 200 061 Kč.

[3] V popěrném úkonu (v žalobě) přitom žalobce coby skutkové okolnosti popření uvedl, že není pravdivý a odůvodněný ani závěr rozhodčího soudu, že objednatel (dlužník) neuplatnil úsporu z titulu nedokončeného díla. Výše nároku dlužníka na slevu z ceny díla odpovídá částce 7 200 061 Kč a vyplývá ze závěrů znaleckého posudku. Nárok na slevu z ceny díla, respektive na odpočet toho, co žalobce jako zhotovitel ušetřil neprovedením díla v plném rozsahu, dlužník v řízení před rozhodčím soudem v této výši opakovaně uplatnil, a to např. ve vyjádření ze dne 15. 11. 2012 nebo ze dne 28. 2. 2013, na něž lze v tomto kontextu (podle žalobce) v plném rozsahu odkázat.

9. Výklad ustanovení § 199 insolvenčního zákona a potažmo i ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona (o mezích popření vykonatelné pohledávky přiznané věřiteli pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu) podal Nejvyšší soud v R 106/2013, v němž formuloval (podle odvolacího soudu) tyto závěry:

[1] Vykonatelná pohledávka může vzniknout (i účelově být „vyrobena“), aniž by proběhlo jakékoliv (soudní či jiné) řízení (např. prostřednictvím notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti), jež by ústilo v rozhodnutí o této pohledávce; vykonatelné rozhodnutí též může být přijato, aniž by mu předcházelo jakékoliv důkazní řízení opodstatňující závěr o existenci a správnosti výše této pohledávky (může jít např. o platební rozkaz, o rozsudek pro zmeškání nebo o rozsudek pro uznání). To je důvod pro zachování práva popřít i takovou pohledávku. (...) Nejde-li o tento případ, lze jako důvod popření vykonatelné pohledávky založené rozhodnutím uplatnit jen skutečnosti, které v řízení, jež předcházelo vykonatelnému rozhodnutí, neuplatnil dlužník; současně se zapovídá popření takové pohledávky jen pro jiné právní posouzení věci popírajícím (chyb v právním posouzení věci se nelze nikdy beze zbytku vyvarovat).

[2] Obecně tedy platí, že u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu (příslušným orgánem tu může být nejen soud, ale např. též orgán veřejné správy nebo rozhodce anebo rozhodčí soud) lze uplatnit jako důvod popření její pravosti nebo výše jen skutkové námitky, konkrétně jen skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí. Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz) nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání). Pro úspěch takového popření bude naopak určující, zda skutečnosti, které dříve neuplatnil dlužník, jsou způsobilé změnit výsledek „sporu o pohledávku“ (právě ony jsou důvodem ve výsledku jiného právního posouzení věci); tedy, že v porovnání se skutečnostmi, které dlužník dříve uplatnil, jsou skutečnosti, které dříve uplatněny nebyly, rozhodující příčinou pro určení, že (insolvenčním správcem) žalovaný přihlášený věřitel nemá vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku (spor o pravost) nebo pro určení, že (insolvenčním správcem) žalovaný přihlášený věřitel má vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku v určité (výrokem rozhodnutí určené) výši (spor o výši).

[3] Pravidlo, podle kterého u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu nemůže být důvodem popření její pravosti nebo výše „jiné právní posouzení věci“, typově dopadá na situace, kdy při nezpochybněném skutkovém základu věci (tedy, nejsou-li důvodem popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, nebo takové skutečnosti sice byly uplatněny, ale v porovnání s dřívějším rozhodnutím nevedly ke změně skutkových závěrů) měl zjištěný skutkový stav vést k jinému právnímu posouzení věci, než které o něm v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, učinil příslušný orgán. Může jít např. o situaci, kdy příslušný orgán přiznal věřiteli pohledávku vůči dlužníku jako plnění ze smlouvy, ač plnění mělo být přiznáno jako náhrada škody nebo jako bezdůvodné obohacení nebo o situaci, kdy příslušný orgán sice správně určil (pojmenoval) právní normu, podle které měl být posouzen zjištěný skutkový stav věci, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (k pojmu právní posouzení věci srov. i definici uvedenou výše k dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Přitom je zjevné, že chybné právní posouzení věci příslušným orgánem mohlo vést k přiznání pohledávky věřiteli vůči dlužníku tam, kde by „jiné“ (správné) právní posouzení věci vedlo k závěru, že pohledávka není po právu nebo že nemá být přiznána v celé požadované výši.

[4] Právní posouzení věci není vyloučeno jako důvod popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky, jestliže z pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka přiznána, žádné právní posouzení věci neplyne.

10. V rozsudku ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. [29 Cdo 392/2011](#) (jde o rozsudek uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2014, pod č. 110), pak Nejvyšší soud akcentoval závěr, že režim přezkoumání vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím „příslušného orgánu“ se

uplatní i pro vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodčím nálezem rozhodce nebo rozhodčího soudu.

11. V dané věci není sporu o tom, že pohledávky vyplývají z pravomocného a vykonatelného rozhodčího nálezu z 25. 3. 2013. Podle názoru odvolacího soudu přitom dlužník v rozhodčím řízení uplatňoval tytéž (skutkové) námitky, jež uplatnil žalobce v popěrném úkonu (žalobě) spočívající v tvrzení, že žalovaný neprovedl dílo celé a proto má dlužník dle ustanovení § 548 odst. 2 obch. zák. nárok na slevu z jeho ceny, respektive na odpočet toho, co žalobce jako zhotovitel ušetřil neprovedením díla v plném rozsahu. Dlužník i žalobce pak konkrétně vymezili skutkový rozsah nedodělků a vad díla odkazem na znalecký posudek, přičemž i nárok na slevu z ceny díla vyčíslili shodně částkou 7 200 061 Kč. V popěrném úkonu žalobce dále již jen zpochybňoval závěr rozhodčího soudu o platnosti odstoupení od smlouvy o dílo, tedy otázku právního posouzení věci.

12. Závěry vyslovené v rozhodčím nález z 25. 3. 2013 zahrnují úsudek, že nároky uplatněné na základě smlouvy o dílo (respektive na základě odstoupení od ní) byly prokázány, neodporují právním předpisům, přičemž takový úsudek je postačující pro závěr, že rozhodčí nález z 25. 3. 2013 obsahuje i právní posouzení věci ohledně přiznaných částek. Není přitom rozhodné, zda rozhodčí nález z 25. 3. 2013 měl či mohl být odůvodněn jinak či lépe, nýbrž to, že takto odůvodněn byl. Důvod popření dle § 200 odst. 6 insolvenčního zákona tak vskutku nemůže obstat.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

13. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky:

Lze považovat ve smyslu ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona za řádně uplatněnou námitku dlužníka (tj. takovou, kterou popírající věřitel již nemůže vznést) námitku, která v řízení předcházejícímu popěrnému úkonu není po skutkové stránce vůbec zkoumána, naopak je zcela opominuta z toho důvodu, že dle názoru rozhodujícího orgánu nebyla uplatněna, respektive, o níž je učiněn skutkový i právní závěr, že nebyla vůbec vznesena? A lze (tedy) takovou námitku dlužníka, která neměla žádné účinky co do skutkového a právního posouzení věci (tj. efektivně neuplatněnou ve smyslu ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona) následně uplatnit v popěrném úkonu věřitele jako tzv. novou skutečnost ve smyslu ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona?

14. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

15. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel poukazuje rovněž na závěry obsažené v R 106/2013, konkrétně na závěry reprodukované výše v odstavci [9] pod body 3/ a 4/. K tomu dále argumentuje tím, že námitka dlužníka, že žalovaný neprovedením díla v plném rozsahu, včetně toho, že neodstranil nespornou vadu lupání fasády, ušetřil, tedy mu nenáleží přihláškou pohledávek uplatněný nárok na doplacení odměny za provedení díla, nebyla v rozhodčím řízení předmětem skutkového zjišťování a s tím souvisejícího dokazování a právního posouzení věci rozhodčím soudem.

16. Odvolacímu soudu dovolatel dále vytýká, že zcela přehlíží závaznost rozhodčího nálezu z 25. 3. 2013 v té části, ve které rozhodčí soud uvádí, že ke slevě z důvodu neodstranění vady dlužník nic nenamítl, ani k tomu nenabídl důkaz. Shodně pak přehlíží i závěry rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 4 Cm 68/2013-119, kde bylo závazně konstatováno, že rozhodčí soud se vadami díla vůbec nezabýval.

17. Dovolatel tudíž míní, že skutkovou námitku, kterou se rozhodčí soud nezabýval v rozhodčím nálezu proto, že uzavřel, že ji dlužník nevznesl, nelze vyloučit z incidenčního řízení v této věci, neboť právě její posouzení je smyslem ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona.

III.

Přípustnost dovolání

18. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (ve znění účinném do 29. 9. 2017) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

19. Dovolání v dané věci je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a v posouzení otázky dovoláním otevřené jde o věc beze zbytku dovolacím soudem nezodpovězenou.

IV.

Důvodnost dovolání

20. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

21. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

22. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

23. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

§ 199 (insolvenčního zákona)

Popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem

(...)

(2) Jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci.

(...)

§ 200 (insolvenčního zákona)

Popření pohledávky přihlášeným věřitelem

(...)

(2) K popření pohledávky přihlášeným věřitelem se přihlíží, jen obsahuje-li podání všechny náležitosti a je-li doručeno insolvenčnímu soudu nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného

jednání o popření pohledávce; § 43 občanského soudního řádu se nepoužije. Po uplynutí této lhůty již nelze měnit uplatněný důvod popření. K popření pohledávky učiněnému ve formě, která v době konání přezkumného jednání o popření pohledávce vyžaduje jeho písemné doplnění, předložení jeho originálu, případně předložení písemného podání shodného znění, se nepřihlíží.

(...)

(6) Jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci.

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době, kdy insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka a do vydání napadeného rozhodnutí nedoznala změn.

24. Judikatura Nejvyššího soudu k mezím popření vykonatelné pohledávky přiznané věřiteli pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu formulovala následující (ustálené) závěry:

[1] U přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jako důvod popření její pravosti nebo výše jen skutkové námitky, konkrétně jen skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí (§ 199 odst. 2 insolvenčního zákona). Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz), nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání) [R 106/2013].

[2] Pravidlo, podle kterého u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu nemůže být důvodem popření její pravosti nebo výše „jiné právní posouzení věci“ (§ 199 odst. 2 část věty za středníkem insolvenčního zákona), typově dopadá na situace, kdy při nezpochybněném skutkovém základu věci (tedy, nejsou-li důvodem popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, nebo takové skutečnosti sice byly uplatněny, ale v porovnání s dřívějším rozhodnutím nevedly ke změně skutkových závěrů) měl zjištěný skutkový stav vést k jinému právnímu posouzení věci, než které o něm v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, učinil příslušný orgán. Může jít např. o situaci, kdy příslušný orgán přiznal věřiteli pohledávku vůči dlužníku jako plnění ze smlouvy, ač plnění mělo být přiznáno jako náhrada škody nebo jako bezdůvodné obohacení nebo o situaci, kdy příslušný orgán sice správně určil (pojmenoval) právní normu, podle které měl být posouzen zjištěný skutkový stav věci, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (...). Přitom je zjevné, že chybné právní posouzení věci příslušným orgánem mohlo vést k přiznání pohledávky věřiteli vůči dlužníku tam, kde by „jiné“ (správné) právní posouzení věci vedlo k závěru, že pohledávka není po právu, nebo že nemá být přiznána v celé požadované výši [R 106/2013].

[3] Právní posouzení věci není vyloučeno jako důvod popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky, jestliže z pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka přiznána, žádné právní posouzení věci neplyne [R 106/2013].

[4] Pravidlo, podle kterého „důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci“ (§ 199 odst. 2 insolvenčního zákona) není překážkou pro účinné uplatnění námitky, že se promlčel „exekuční titul“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2016, sen. zn. [29 ICdo 74/2014](#), uveřejněný pod č. 32/2018 Sb. rozh. obč.).

25. Judikatura označená v odstavci [24] se váže k výkladu § 199 odst. 2 insolvenčního zákona, tedy k mezím popření vykonatelné pohledávky přiznané věřiteli pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, jde-li o popěrný úkon insolvenčního správce. Porovnání ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona s ustanovením § 200 odst. 6 insolvenčního zákona nicméně dokládá, že obě pravidla jsou identická. Výše citovaná judikatura se tedy uplatní i při výkladu ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona.

26. V kontextu výše citované judikatury zbývá dopovědět pro danou věc jediné; totiž to, zda popírající věřitel může uplatnit jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu skutečnosti, které dlužník v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, sice uplatnil, leč ke kterým příslušný orgán pro účely právního posouzení věci nepřihlédl.

27. V pojetí rozebraném především v R 106/2013 není pro závěr, zda šlo o skutečnost uplatněnou dlužníkem v řízení, jež skončilo pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, určující způsob, jakým se takový orgán (zde rozhodčí soud) s touto skutečností vypořádal. Pro výklad ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona (respektive ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona) není (nemůže být) významné, zda jde o skutečnost, ze které příslušný orgán učinil nesprávné nebo neúplné skutkové zjištění, případně o skutečnost, na jejímž základě přijal nesprávný závěr o skutkovém stavu věci. Stejně tak není (nemůže být) významné, zda jde o skutečnost (tvrzení), ke které příslušný orgán nepřihlédl proto, že ji neměl za podstatnou pro rozhodnutí o věci. Ve všech těchto případech jde o skutečnost uplatněnou dlužníkem v řízení, jež předcházelo pravomocnému rozhodnutí příslušného orgánu, tedy o skutečnost, kterou popírající insolvenční správce (v režimu § 199 odst. 2 insolvenčního zákona) nebo popírající věřitel (v režimu § 200 odst. 6 insolvenčního zákona) nemůže uplatnit jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu. Jde totiž o skutečnost, kterou se příslušný orgán popsaným způsobem zabýval, byť ji pro účely rozhodnutí o věci vyhodnotil chybně:

- co do jejího obsahu (rozuměj co do posouzení, jakou skutkovou námitku jí dlužník uplatnil),
- co do její významnosti v rovině skutkové (rozuměj ohledně toho, jaký má vliv na skutková zjištění nebo na skutkové závěry příslušného orgánu o věci), nebo
- co do její významnosti v rovině právní (potud, zda jde o skutečnost, která může mít nebo má vliv na právní posouzení věci příslušným orgánem).

28. Jinak řečeno, to, že rozhodčí soud skutečnost uplatněnou dlužníkem v rozhodčím řízení předcházejícím vydání pravomocného rozhodčího nálezu chybně vyhodnotil jako nepodstatnou v rovině právní nebo skutkové, včetně toho, že se mýlil v obsahu skutkových tvrzení, která dlužník tímto způsobem uplatnil, nezakládá právo insolvenčního správce nebo právo věřitele uplatnit stejnou skutečnost jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodčím nálezem; ve smyslu ustanovení § 199 odst. 2 a § 200 odst. 6 insolvenčního zákona, jde stále o skutečnost, kterou dlužník uplatnil v rozhodčím řízení.

29. Dovolací argumentace se v této souvislosti soustřeďuje k otázce uplatnitelnosti skutkové námitky, že žalovaný neprovedením díla v plném rozsahu, včetně toho, že neodstranil nespornou vadu lupání fasády, ušetřil, tedy mu nenáleží přihláškou pohledávek uplatněný nárok na doplacení odměny za provedení díla. Dovolatel dovozuje způsobilost této své námitky být ve smyslu § 200 odst. 6 insolvenčního zákona důvodem popření pravosti vykonatelné pohledávky přiznané žalovanému pravomocným rozhodčím nálezem z 25. 3. 2013 z toho, že:

[1] rozhodčí soud se touto námitkou dlužníka nezabýval a neprováděl k ní dokazování,

[2] rozhodčí soud nepromítl tuto námitku dlužníka do právního posouzení věci,

[3] rozhodčí soud uzavřel, že ke slevě z důvodu neodstranění vady dlužník nic nenamítl, ani k tomu nenabídl důkaz,

[4] v rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 4 Cm 68/2013-119 bylo závazně konstatováno, že rozhodčí soud se vadami díla vůbec nezabýval.

Z odstavců [27] a [28] plyne, že v případech ad 1/ a 2/ jde o to, že rozhodčí soud neměl uplatněnou námitku za významnou pro rozhodnutí o věci v rovině skutkové i právní. V případě ad 3/ může jít o chybné vyhodnocení obsahu skutkových tvrzení, která dlužník tímto způsobem uplatnil. Vždy však jde o postoj rozhodčího soudu „k dlužníkem uplatněné skutečnosti“, takže ustanovení § 200 odst. 6 insolvenčního zákona vylučuje uplatnění stejné skutečnosti jako důvodu popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky žalovaného. V případě ad 4/ jde jen o to, že Městský soud v Praze pojmenoval postup rozhodčího soudu popsáný ad 1/.

30. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).

31. Výrok o nákladech dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243c odst. 3, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když dovolání žalobce bylo zamítnuto a u žalovaného nebyly zjištěny žádné prokazatelné náklady dovolacího řízení.